

PATRONAT D'ESTUDIS OSONENCs

CRÒNICA 2011

ARQUEOLOGIA

Els treballs arqueològics a la comarca d'Osona durant l'any 2011 s'han focalitzat en intervencions preventives en seguiments d'infraestructures, com les obres d'ampliació de l'Eix Transversal, i en les intervencions dins de nuclis urbans. També s'han desenvolupat els treballs emmarcats en els corresponents projectes de recerca que es troben detallats més endavant.

En el transcurs d'aquest any, i en el marc d'aquesta disciplina, ha aparegut un nou decret vinculat a la regulació de la pràctica arqueològica. Concretament es tracta del Decret 328/2011 de 26 d'abril de Creació del Consell Nacional d'Arqueologia i Paleontologia i de la Comissió de Recerca d'Arqueologia i Paleontologia. Aquesta informació apareix publicada al DOGC núm. 5.867 de 28/04/2011.

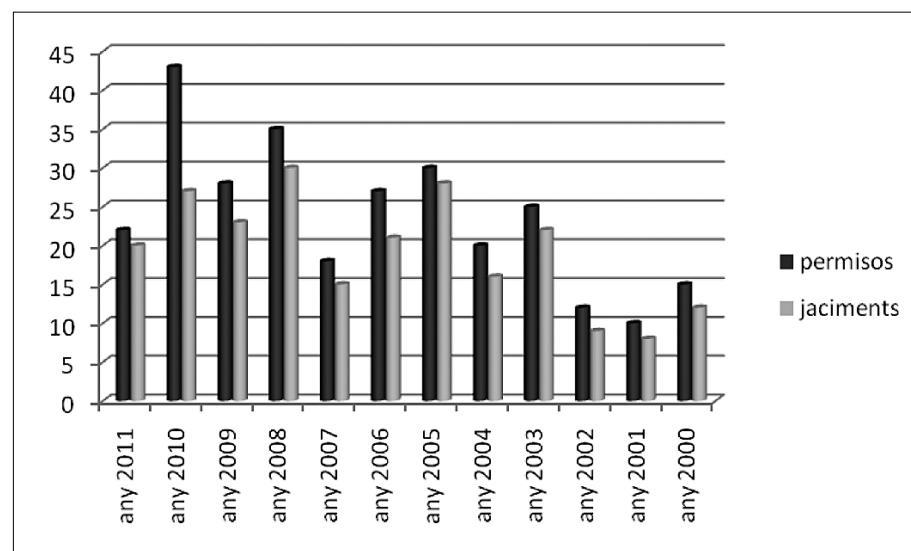
Excavacions arqueològiques

Al llarg de 2011, i segons dades del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya,¹ s'han atorgat 22 permisos d'intervenció arqueològica, que afecten 20 jaciments o punts d'actuació arqueològica, dels quals 16 corresponen a permisos d'excavació preventiva i 4 a excavacions associades a projectes de recerca. Cal assenyalat que no s'ha realitzat cap intervenció d'urgència a la comarca.

Fent un breu balanç a l'entorn de les pràctiques arqueològiques a la comarca i contemplant les variables dels permisos atorgats amb el nombre de jaciments intervinguts podem observar a la següent taula que, si bé hi ha una lleugera davallada de l'activitat, amb variables com la presència de nous projectes de recerca i la llarga trajectòria i activitat d'alguns jaciments, constatem el manteniment i una redistribució de la recerca arqueològica. Aquesta activitat, incrementada ex-

1. Volem agrair a l'arqueòleg territorial Antoni Caballé i Crivillés i a l'arqueòleg de la secció d'actuacions Xavier Maese Fidalgo, del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, la informació facilitada per a la realització de la Crònica 2011.

ponencialment des del 2003, presenta breus oscil·lacions, com la de l'any 2007, respecte als anys amb major nombre d'intervencions com han estat el 2008 o el 2005. En aquest sentit podem remarcar que l'activitat a la comarca d'Osona i la seva trajectòria no és compartida amb la resta de comarques catalanes.



Taula elaborada a partir de les dades recollides a l'apartat «Crònica» de la revista *Ausa* (des del vol. 19 núm. 145 (2000) fins al vol. 24 núm. 166 (2010)).

Excavacions programades: Aquest tipus d'actuacions s'inclouen en el marc d'un projecte de recerca que és el que emmarca els objectius científics i les línies de recerca a desenvolupar. Aquestes campanyes les sol conduir un equip pluridisciplinari, i tenen com a prioritat el desenvolupament d'un projecte d'investigació i el coneixement de la història, així com la formació en el treball de camp dels estudiants d'arqueologia.

L'Esquerda (les Masies de Roda de Ter): S'ha treballat a l'entorn de l'església de Sant Pere amb els nivells del segle XI i anteriors, principalment en nivells d'enderroc i on s'han exhaurit els nivells de necròpolis situats a la part posterior. D'aquest conjunt s'han recuperat prop de 60 tombes. En aquest sector medieval també s'ha confirmat que l'església havia tingut un porxo o galilea. La galilea s'hauria aixecat cap al segle XII, afegida a l'església que s'havia modificat en el segle anterior, segurament amb coberta de fusta i amb teulat de dues vessants, com a lloc de trobada per entrar al recinte sagrat. A la part ibèrica s'ha continuat excavant el camp de sitges, algunes d'elles excavades a la roca. La intervenció a la zona de la muralla ha posat al descobert un pany sencer de muralla i possibles evidències de poblament anterior al segle V aC.

La muralla ha aparegut en fer un sondeig vertical. Excavant en aquest punt fins a més de tres metres de fondària, ha sortit una paret reforçada amb paraments i lloses. La primera muralla del segle V aC es va reforçar i per això es va aixecar aquest pany de muralla amb talús, afegit al que ja existia en un moment posterior al segle IV aC. També s'han trobat evidències de noves construccions que segueixen una orientació diferent i que evidencien una ocupació ibèrica anterior al segle V aC.

Al mateix temps ha continuat la investigació a l'àrea d'arqueologia experimental amb la realització del curs d'estiu de la Universitat de Vic. Treballs dirigits per Montserrat de Rocafiguera i Espona i Imma Ollich Castanyer.

El Camp de les Lloses (Tona): Els treballs arqueològics al jaciment s'han realitzat de forma intensiva al llarg del 2011. Destaca l'excavació d'una àrea de circulació situada entre dues illes de cases on han aparegut diverses estructures negatives, principalment forats de pal que haurien sustentat diverses estructures de tipus aeri. Treballs dirigits per Imma Mestres Santacreu i Montserrat Duran Caixal.

Puig Ciutat (Oristà): Jaciment iberoromà on els treballs arqueològics s'han concentrat en la realització de diversos sondejors, entre els quals destaca una habitació arran de muralla, i en l'estructura rectangular d'uns 20 m² on apareix el nivell d'incendi documentat al segle I aC, i possiblement provocat per un esdeveniment de tipus bèl·lic, durant la guerra entre els partidaris de Cèsar i Pompeu, segons els excavadors.

A part de la campanya d'excavació de l'estiu s'han realitzat unes prospeccions amb mitjans geofísics i de georeferenciació amb sistemes GPS a la zona de Vila Granada, propera al jaciment de Puig Ciutat, amb l'objectiu d'aproximar-se a la caracterització del subsòl en un indret altament estratègic i molt proper al nucli de Puig Ciutat. Aquests treballs han estat realitzats per un equip d'investigadors del grup DIDPATRI. A finals de 2011 en el jaciment de Puig Ciutat s'ha enregistrat un capítol del programa televisiu «Sota Terra» (de TV3 - Televisió de Catalunya). Treballs dirigits per Carles Padrós Gómez, M. Àngels Pujols Camps, Roger Sala Bartrolí.

Pla de la Calma / Matagalls (el Brull, Viladrau): Els treballs de prospecció i documentació d'evidències d'activitat humana han continuat com a projecte de recerca de l'ICAC i s'han iniciat en el marc de realització d'una tesi doctoral. La localització i georeferenciació de dades ha continuat en els municipis osonencs del Brull i de Viladrau, documentant ocupació antròpica des de la prehistòria fins a l'alta edat mitjana. Treballs dirigits per Arnau García i Molsosa.

Excavacions preventives: Són aquelles intervencions que vénen motivades per projectes urbanístics, immobiliaris o de rehabilitació d'edificis. Es realitzen prèviament a les obres i són finançades pels diversos promotors.

Dolmen de Puigspedres (l'Esquirol): Els treballs en aquest megàlit, documentat i ja excavat per J. M. Gudiol en la dècada de 1920 i datat de la primera

edat dels metalls, s'han centrat en la neteja de l'estructura dolmènica i en l'exca-
vació de la zona del túmul. Han aparegut diverses restes humanes acompanyades
d'aixovar (penjolls fets amb petxines i eines de sílex) que han aparegut en posició
secundària. El dolmen forma part del projecte «L'Escola adopta un Monument»
de l'escola CEIP «El Cabrerès» i està promogut per l'Ajuntament de l'Esquirol i
el Centre d'Estudis del Patrimoni Arqueològic de la Prehistòria. Treballs dirigits
per Joel Casanova.

El Turó del Montgròs (el Brull): La intervenció arqueològica al Turó del Mont-
gròs de 2011 ha estat molt puntual. Principalment s'han realitzat treballs de res-
tauració i consolidació dels talussos i s'hi ha enregistrat un capítol del programa
televisiu «Sota Terra» (de TV3 - Televisió de Catalunya). Treballs dirigits per
Alberto López Mullor.

El Castell de Centelles (Sant Martí de Centelles): Campanya d'excavació i res-
tauració on s'ha intervingut principalment a la zona de la Capella i el denominat
recinte noble. Durant la campanya d'estiu s'han portat a terme l'excavació i la con-
solidació de la capella gòtica del castell, datada al segle XIII, on hi havia hagut una
comunitat de fins a set preveres al servei dels Centelles, que també hi van voler
ser enterrats. Les tombes es van traslladar a Sant Martí de Centelles, a principis
del segle XX, per evitar el saqueig, i no s'han recuperat restes d'interès. Es dona
per acabada la primera fase de restauració del Castell i es preveu l'inici d'una nova
fase per als propers quatre anys. Treballs dirigits per Anna Chávez Calm.

El Casol de Puigcastellet - Paratge del Masdencoll (Folgueroles): Tasques
centrades en la neteja de les herbes que creixen entre les pedres dels murs del
jaciment dins el marc d'un Taller de neteja dels murs del Casol de Puigcastellet
organitzat per l'ajuntament del municipi. Treballs dirigits per Noemí Terrats Ji-
ménez (Mínoa).

Sant Andreu de Tona (Tona): Treballs de rehabilitació de la coberta de l'esglé-
sia de Sant Andreu del Castell de Tona, inclosos en el projecte Romànic Obert ("la
Caixa"), centrats en reparar les filtracions de la coberta. Seguiment arqueològic
realitzat per Jordi Montlló Bolart (Actium).

*Desdoblament de l'Eix Transversal, carretera C-25. Tram Santa Maria d'Oló-
Sant Bartomeu del Grau (Sant Bartomeu del Grau):* Actuació de seguiment ar-
queològic associada al projecte d'ampliació de l'Eix Transversal. Treballs dirigits
per Daniel Moly Fernandez (Estrats).

*Desdoblament de l'Eix Transversal, carretera C-25. Tram Gurb-Espinelves.
Bosc del Quer (Sant Julià de Vilatorrada):* Es completen els treballs de seguiment
en el punt on es localitza el jaciment del Bosc del Quer i àrees adjacents. Es
tracta d'una important zona amb expectativa arqueològica on s'ha documentat
una àrea d'activitat antròpica des del neolític final i calcolític fins a l'època tar-
doromana. Treballs dirigits per Jordi Montlló Bolart (Actium).

*Desdoblament de l'Eix Transversal, carretera C-25. Tram Gurb-Espinelves
(Gurb, Folgueroles, Calldetenes, Sant Julià de Vilatorrada, Sant Sadurní d'Osor-
mort, Espinelves):* Treballs de seguiment en diversos municipis d'aquest tram de
l'Eix Transversal i àrees adjacents. Treballs dirigits per Óscar de Castro (Actium).

*Desdoblament de l'Eix Transversal, carretera C-25. Tram Sant Bartomeu del
Grau- Gurb- (pk 169+100 al pk 78+400) (Gurb):* En un pendent suau s'han lo-
calitzat diverses estructures negatives, a mode de sitges i retalls, on s'ha recuperat
principalment material adscrit al bronze inicial. Treballs dirigits per Jordi Ardia-
ca Rodríguez (Codex).

Carrer del Pont, 23 (Torelló): Intervenció de seguiment i adequació en un dels
pocs jaciments protoindustrials de la comarca. Intervencions arqueològiques an-
teriors ja havien posat al descobert les restes d'una tintoreria, fàbrica de tints i de
llana del segle XVI al segle XIX, documentada al nucli urbà de Torelló. Treballs
dirigits per Jordi Guàrdia i Felip (Arqueociència).

Carrer de la Ramada (Vic): Treballs de seguiment de les obres d'adequació del
carrer fins a plaça Gaudí en el marc d'un pla d'ocupació de l'Ajuntament de Vic.
El seguiment ha permès documentar l'alt grau d'afectació de les estructures de
serveis instal·lades al llarg del carrer durant els segles XIX i XX. Treballs dirigits
per Bibiana Agustí Fargas (Arqfíbula).

Casa Sacerdotal Diocesana de Vic - Parc Balmes, 2 (Vic): Intervenció arqueo-
lògica centrada en el seguiment dels treballs d'obertura d'un forat d'ascensor. En
aquesta intervenció s'han recuperat estructures, canalitzacions i dipòsits revertits
amb morter que s'han associat a un tractament dels recursos hidràulics, possible-
ment vinculats a la presència d'un molí. Estructures que han estat datades d'època
moderna. Treballs dirigits per Antònia Diaz Carvajal.

Plaça de la Pietat, 2 (Vic): Treballs de seguiment i excavació de les obres
d'ampliació d'un aparcament particular. Els dos sondeigs realitzats han permès
identificar un edifici de planta rectangular i amb diverses estances preservada
fins a la cota d'arrencament de coberta. El tipus de fàbrica i el material utilitzat
permeten proposar una cronologia d'època romana, si bé l'estat inicial en el qual
es troba la intervenció i l'escassa extensió dels treballs realitzats no permeten va-
lidar aquesta cronologia i per tant es veu molt necessària la represa de l'excavació.
Treballs dirigits per Antònia Diaz Carvajal.

Església de Santa Eugènia de Berga (Santa Eugènia de Berga): Seguiment
dels treballs d'adequació del voltant de l'església parroquial de Santa Eugènia. No
s'han recuperat restes arqueològiques associades a l'església romànica ni anteriors
a la seva construcció. Treballs dirigits per Albert Pratdesaba Sala.

Castell de Bellpuig (Sant Julià de Vilatorrada): Tasques centrades en la neteja de
les herbes que creixen entre les pedres dels murs del jaciment. Treballs dirigits per
Noemí Terrats Jiménez (MINOA).

Castell de Milany (Vidrà): Treballs arqueològics destinats a la tasques de consolidació de les restes del castell de Milany, situat al límit dels termes de Vallfogona de Ripollès i Vidrà (Osona). Construït el segle IX a 1.533 metres d'altitud. El projecte té com a gran objectiu aconseguir una consolidació d'urgència de l'agulla central, que queda com a última resta en alçada de la torre de l'homenatge del castell. En aquesta campanya s'ha prioritzat refer les parts caigudes entorn de les restes existents per poder fer més estable l'agulla, mentre que no es preveu restituir cap altra part del castell. Treballs dirigits per Marta Fàbregas Espadaler (Àtics).

Museus i entitats

Museu Arqueològic de l'Esquerda (Roda de Ter, Osona): El 17è Cicle de Conferències del Museu de l'Esquerda fou organitzat entorn el tema de la paleontologia, els fòssils i els dinosaures. Les xerrades es van iniciar el 19 de març i van finalitzar el 2 d'abril de 2011. La primera conferència es va titular «Fòssils i clima en la història geològica de la plana de Vic», a càrrec del doctor David Serrat, catedràtic de Geodinàmica a la Universitat de Barcelona. La segona conferència es va titular «Quan els dinosaures dominaven Catalunya», a càrrec del Dr. Bernat Vila, de l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont. I finalment la tercera, amb el títol «Els jaciments paleontològics de Fumanya, un viatge Cretaci», a càrrec de Begoña Poza, geòloga i paleontòloga. El cicle es complementà amb una sortida el dia 3 d'abril al Museu de les Mines de Cercs i a Fumanya (Berguedà), on es visità un important jaciment paleontològic, que conserva 3.500 petjades de dinosaure. Paral·lelament es va poder visitar l'exposició «Dinosaures» a la Biblioteca.

També, com cada any, durant el mes de juliol s'han realitzat els cursos Arqueologia Medieval de Camp, de la Universitat de Barcelona i Arqueologia, excavació i experimentació arqueològica, de la Universitat d'Estiu de Vic. Aquest darrer curs s'ha portat a terme entre els dies 6 i el 12 de juliol (15a edició), i permet donar a conèixer les tècniques de treball arqueològic des del punt de vista teòric i pràctic. També permet conèixer l'arqueologia experimental i l'experiència de l'Esquerda en aquest camp.

La joia del museu d'enguany, presentada el 14 de maig, ha estat un conjunt de peces relacionades amb el procés del filat i del teixit en el món ibèric. Es tracta d'un conjunt de fusaiols (peces per al fus) i de pondera (pesos de teler) localitzades en el poblat ibèric de l'Esquerda.

En el marc de la celebració del Dia Internacional dels Museus, entre els dies 12 i 18 de maig, es va presentar una exposició titulada «Primavera Fotogràfica a l'Esquerda», amb fotografies sobre flors i plantes que es va poder veure als aparadors de les botigues de Roda.

Centre d'Interpretació del Camp de les Lloses (Tona): Les activitats del Camp de les Lloses s'han organitzat al llarg de l'any oferint diversos serveis als visitants. S'han realitzat diverses jornades de portes obertes. El 30 d'abril va tenir lloc la conferència titulada «El paper de la conservació i restauració dels materials arqueològics. Els processos d'excavació, recerca i museïtzació: el cas del Camp de

les Lloses», a càrrec d'Alejandra Balboa, dins la setmana cultural Tona 2011. En el marc de la Fira de Tona, el 8 de maig es presentà una exposició fotogràfica sobre el tresor monetari del jaciment. També es va fer una xerrada sobre el comerç i la moneda fa 2100 anys al Camp de les Lloses, a càrrec de Montse Duran i Imma Mestres.

Una altra conferència impartida va tenir lloc el 21 de juliol, sobre el jaciment de Puig Ciutat (Oristà, Osona), en la primera campanya d'exploració i excavació de 2010, per Carles Padrós, Àngels Pujol i Roger Sala.

Amb motiu del Dia internacional dels Museus, el 18 de maig de 2011 es va presentar com a joia de l'any una clau de pany de ferro de l'edifici G del Camp de les Lloses datat del 127 al 75 aC.

Finalment, el 16 de desembre va tenir lloc el I Workshop titulat «Logística i estratègia militar a Hispània, c. 120-90 ane» sobre un tema estretament relacionat amb el Camp de les Lloses: la logística militar i la implantació de l'exèrcit romà-norepublicà a Hispània.

Entorn del Centre d'Interpretació del Camp de les Lloses ha sorgit l'associació acuCALL (Associació Cultural Camp de les Lloses). Aquest any també ha estat un any de celebració per al projecte de Tona ja que el Centre d'Interpretació del Camp de les Lloses ha complert cinc anys.

El Centre d'Investigacions Arqueològiques d'Osona, per la seva banda, va participar en la Mostra d'Entitats que organitzà l'Ajuntament de Vic el dissabte 8 de maig. El dissabte 17 de desembre realitzà el IV Curs Científic i Tècnic titulat «Les noves tecnologies a l'arqueologia. Darreres tendències i aplicacions (TIC i SIG)», al Museu Episcopal de Vic (MEV). Aquest curs parteix de la voluntat de potenciació i difusió de les disciplines històriques, conscients de la repercussió de les noves tecnologies i avenços científics en arqueologia. El curs s'estructurà en tres conferències; la primera, titulada «Introducció a la geofísica arqueològica. Noves eines per a la recerca i la prevenció. Prospectant i excavant el jaciment arqueològic de Puig Ciutat», per Roger Sala, M. Àngels Pujol i Carles Padrós. Una segona xerrada titulada «Una mica més enllà dels mapes: l'ús de les TIC i els SIG en l'estudi, la gestió i la difusió del patrimoni arqueològic», per part d'Oriol Vicente, i «Els sistemes d'informació geogràfica en l'estudi del paisatge històric: L'exemple dels treballs del Grup d'Investigació en Arqueologia del paisatge de l'ICAC», realitzada per Arnau Garcia i Hector Orengo.

Cota Zero. Revista d'Arqueologia i Ciència, en el marc dels actes de celebració dels 25 anys, va organitzar una exposició de les portades de *Cota Zero* en els 25 anys de la revista, que es va poder veure a la Llotja del Blat de Vic durant el mes de gener i al Museu d'Arqueologia de Catalunya durant el mes de març. També es va organitzar una jornada de debat que va tenir lloc el divendres 4 de març de 2011 al Museu d'Arqueologia de Catalunya, organitzada per Miquel Molist, Walter Cruells, Ramon Buxó, Josep Anfruns, Josep Llobera i Anna Gómez Bach. Les aportacions de John Chapman, amb la conferència «The fragmentation premise.

Using parts of objects after break»; Alain Testart, amb «Le Néolithique comme invention de la richesse», i un debat sobre el canvi cultural a la prehistòria amb la participació de Jon Bestard (UB), Eudald Carbonell (URV), M. Ángeles del Rincón (UB), Gonzalo Ruiz Zapatero (UCM) i Juna Manuel Vicent (CSIC), moderat per Josep Anfruns.

Altres activitats

Els dies 1 i 2 d'octubre es va celebrar l'11è Cap de Setmana ibèric, una iniciativa per a la difusió dels assentaments ibèrics de Catalunya organitzada per la Ruta dels Ibers des del Museu d'Arqueologia de Catalunya.

Tres assentaments ibèrics de la comarca, el Turó del Montgròs (el Brull), el Casol de Puigcastellet (Folgueroles) i l'Esquerda (Roda de Ter), han ofert diverses activitats entorn del tema «Quines van ser les innovacions de la cultura ibèrica». A l'Esquerda les activitats van començar dissabte amb una visita a la inscripció de les Graus i diumenge van tenir lloc tallers i visites entre els quals destaca el de «Paraules ibèriques per a la història», on els participants van poder gravar lletres ibèriques. Al Casol de Puigcastellet hi va haver una mostra d'oficis ibèrics i una caminada nocturna de retorn a Folgueroles; i una exposició a la Sala de Plens de l'Ajuntament titulada «Els ibers innovadors». Al Turó del Montgròs es van acollir activitats per conèixer l'herència rebuda dels ibers (treball del metall, moneda, escriptura i art de la guerra) i un tast de menjar de l'època.

Necrològica: El doctor Manuel Riu i Riu (Manresa, 25 de març de 1929 - Sant Llorenç de Morunys 2 de gener de 2011), especialista en arqueologia medieval i professor a la Universitat de Barcelona, catedràtic d'història medieval a la Universitat de Granada el 1966 i des del 1969 catedràtic a la Universitat de Barcelona, va morir a inicis d'any. Per la seva llarga i extensa trajectòria professional i per la vinculació amb la comarca ens hem de reconèixer deutors dels seus treballs. Descansi en pau.

Anna Gómez Bach

CRÒNICA METEOROLÒGICA DE L'ANY 2011. ANY DE RÈCORDS

L'any 2011, meteorològicament parlant, ha estat força estrany i a la vegada complicat. El podem qualificar clarament de càlid, amb temperatures per sobre del normal si exceptuem el mes de juliol.

Les màximes el mes d'agost van arribar als 35 i 37°C i les mínimes a finals de gener van assolir valors entre els -9,0 i -12°C. Pel que fa a les precipitacions van ser molt irregulars, amb llargs períodes de sequera, sobretot d'agost a octubre, i amb algunes tongades de fortes pluges els mesos de març, juny, juliol i, sobretot, el novembre. Pràcticament en tres mesos va caure més de la meitat de pluja de l'any. Pel que fa als embassaments han estat pràcticament per sobre del 90% durant tot l'any.

Gener

Un mes ben contrastat.

El gener fou sec i càlid els primers deu dies; del 10 al 18 hi hagué boires espeses i gebradores i una destacada inversió tèrmica. Entre els dies 18 i 27 l'entrada d'aire fred i sec del NW, amb cops de 50 a 60 km/h, deixà les temperatures més baixes del mes, acompanyades de gelades negres per culpa de la baixa humitat. I, finalment, el pas d'una depressió els últims dies del mes deixà nevades a cotes baixes, amb gruixos destacats al Vidranès, al Cabrerès i al Montseny i poca cosa a la resta. Els gruixos més significatius foren de 22 cm a Collfred i Ciurel, al Vidranès, 8 cm a Espinelves i Sant Bartomeu del Grau, 4 cm a Collsuspina i Rupit i entre 1 i 2 cm a partir dels 500 m a la plana de Vic.

Febrer

Seguint una mica la tònica del gener, el febrer fou càlid i sec. La dita popular que *de gener n'hi ha algun de bo que de febrer no ni ha cap*, aquest any no s'ha complert.

Les temperatures mínimes més baixes es van donar els primers deu dies, acompanyades d'un bon contrast tèrmic. La segona desena del mes el pas de dos fronts atlàntics van deixar ruixats entre el 14 i el 19, però foren passatgers ja que la resta del mes va finalitzar amb alguns bancs de boira i temperatures suaus. La mitjana de temperatura mensual es va situar una mica per sobre de la climàtica.

Març

La neu, les boires i sobretot la pluja foren el més destacat del mes de març, amb rècord de precipitació a la majoria dels observatoris, triplicant la mitjana climàtica.

Un mes força complet i amb una mica de tot. Va començar amb una entrada d'aire fred en alçada i amb l'arribada d'una pertorbació que provocà nevades a

cotes baixes, amb 10 cm a Viladrau i una enfarinada a la plana de Vic el matí del dia 3. Cal destacar sobretot la llevantada dels dies 12 a 16, que va deixar més de 300 mm en alguns observatoris, amb tempestes i algun gra de calamarsa, que provocà algunes inundacions i esvorancs, i una important baixada dels rius, sobretot del Ter. Després de la ploguda els embassaments van quedar pràcticament plens, amb l'obertura de les portes de l'embassament de Sau. El temps es va mostrar més estable la resta del mes, amb temperatures suaus i encara amb algun ruixat entre els dies 27 i 29. Van sortir les primeres flors i insectes, arribava la primavera! Algunes parelles de puputs, i les orenetes, ho havien fet durant la primera quinzena del mes.

Abril

El mes d'abril de 2011 fou un dels més càlids dels darrers 62 anys. Només el supera de dues dècimes l'any 2005, amb 29,2°C. La mitjana mensual fou dos graus per sobre de la climàtica.

La primera quinzena va ser extremadament calorosa i seca, amb temperatures més pròpies del mes de juny. Els primers dies, el pas d'una pertorbació procedent de l'Àfrica va deixar quatre gotes acompanyades de fang. També l'entrada d'aire fred del dia 10 va fer créixer nuvolades d'evolució deixant ruixats i tempestes al Cabrerès i a Rupit, amb calamarsa i pedra a la Garrotxa. La resta de la quinzena va transcórrer amb temperatures altes i calor. Cal destacar les fortes rosades al matí. La segona quinzena del mes ja es va mostrar més normal, amb pluges i fresca. Cal esmentar, a partir del dia 9, el cant de les primeres granotes i del tòtil.

Maig

La variabilitat ha estat el més destacat del mes de maig. Les temperatures foren força normals, encara que un pèl altes entre els dies 23 i 26, quan van superar els 30°C. Les mínimes foren fresques a principis de mes i més normals la segona quinzena.

Cal destacar els bancs de boira matinals amb fortes rosades, i sobretot les tempestes repetides al llarg del mes, acompanyades de calamarsa els dies 14 i 24 a la Gleva. En especial cal esmentar la pedregada de Sant Pere de Torelló el dia 14, fruit d'una tempesta molt forta que va deixar 60 mm en poca estona. Les entrades d'aire fred en alçada i l'ambient càlid d'aquest mes van fer créixer grans nuvolades que van deixar ruixats localment forts per la comarca. Van arribar el rossinyol i els abellerols, i se sentí el cant dels primers grills a principis de mes.

Juny

Un altre mes ben contrastat: la primera quinzena fou plujosa i fresca i acompanyada de tempestes localment fortes. Pel que fa a la segona quinzena, l'ambient sec i calorós va ser el protagonista, amb temperatures més pròpies del mes de juliol.

La pluja i l'ambient fresc més propis de finals d'abril van ser la tònica dels primers 13 dies de juny, amb nevades als Pirineus els primers dies, com els 20 cm caiguts a Vallter. També cal anomenar l'episodi de pluja i tempestes del dia 4 amb registres d'entre 30 i 60 mm, en general a tota la comarca, però més destacats al Cabrerès. Pel que fa a les temperatures, es van mantenir a ratlla fins a mitjan mes. La segona quinzena, i sobretot els últims deu dies, calor, amb màximes fregant els 34°C i sense ni una gota d'aigua.

Juliol

Seguint la tònica dels altres mesos, el mes de juliol fou un mes força estrany, fresc i molt plujós. Dels 31 dies del mes, 17 van tenir pluja. Les temperatures van estar clarament per sota del que toca.

Els primers onze dies de juliol es van caracteritzar per la calor i el temps més estable i amb algun ruixat dispers entre els dies 3 i 4, però a partir d'aquí va dominar l'ambient anticiclònic fins al dia 11. A partir del dia 12 un seguit de pertorbacions i entrades d'aire fred van fer créixer nuvolades d'evolució amb ruixats i tempestes localment fortes al llarg de tota la segona quinzena. La més virulenta fou la tempesta del dia 26, amb 107 mm a Sant Boi del Lluçanès o 96,4 mm a la Gleva. La mitjana de temperatures fou de 21,1°C, pràcticament dos graus per sota de la mitjana climàtica. Des de l'any 1984, amb 20,8°C, que no teníem un mes de juliol tan fresc.

Agost

L'agost fou càlid i molt sec; les temperatures no van distar gaire de les normals, però destaca la punta de calor de la segona quinzena, amb màximes que arribaren als 35-37°C. Les tempestes foren escasses, però localment algunes d'elles foren molt fortes.

Fou un mes en el qual van dominar les nuvolades, sobretot de núvols baixos, algun banc de boira matinal i un parell de ruixats molt locals acompanyats de tempesta. La majoria de tempestes van quedar restringides al Berguedà o al Ripollès. Cal destacar la violenta tempesta caiguda el dia 3 al Vidranès. La formació d'un cumulonimbus estàtic sobre Santa Maria de Besora deixà 164 mm en aquesta població del nord d'Osona, i causà diversos desperfectes, mentre a pocs quilòmetres, a Vidrà, queien 69 mm. Les temperatures màximes de l'any van arribar entre els dies 19 i 21, amb una màxima a Vic de 36,7°C. La segona quinzena del mes va dominar el temps més anticiclònic i tranquil. Cal destacar el pas de dos grups de cigonyes els dies 26 i 27 per la plana de Vic.

Setembre

Un altre cop fou un mes sec i càlid; hauríem de retrocedir fins a l'any 1987 per trobar un mes tan càlid com el de 2011. La mitjana del mes fou de 20,5°C; la del 1987 fou de 22,0°C, i la climàtica, de 18,94°C.

Aquest setembre tingué temperatures altes i poca pluja. Predominà el temps anticiclònic amb contrast tèrmic entre el matí i les hores centrals del dia. Cal destacar les boires a les fondalades de la Plana i, sobretot, la tempesta del dia 4, que afectà el nord d'Osona i el Cabrerès, i que deixà pràcticament la precipitació de tot el setembre, com ho demostren els 42 mm de Rupit o els 32,4 mm de l'Esquirol.

Octubre

El contrast tèrmic i l'absència de pluja van ser els trets més destacats del mes d'octubre, amb temperatures més pròpies del mes de juliol i amb les màximes més altes des que es tenen registres meteorològics d'aquest mes.

A part de les de la nostra comarca, cal destacar les de l'Observatori Fabra de Barcelona, amb les temperatures més altes des de 1913. A principis de mes va dominar l'anticicló i la bona visibilitat, amb domini del sol pràcticament durant tota la primera quinzena. Les màximes, entre els dies 11 i 12, van superar els 30 i els 32°C. Els canvis arribaren el dia 19, amb el pas d'una feble pertorbació que va deixar algun ruixat i els Pirineus enfarinats. Les temperatures es van anar normalitzant, amb la primera gelada el dia 21. El pas de diferents fronts va deixar alguns ruixats els últims dies del mes.

Novembre

El novembre més càlid i plujós dels últims 62 anys.

Un cop més les altes temperatures van fer que el mes de novembre fos rècord de temperatura mitjana, més de dos graus per sobre de la mitjana climàtica. A Vic la mitjana climàtica dels últims 62 anys és de 8,07°C, i la d'aquest mes de novembre fou d'11,3°C. Però no només fou rècord la temperatura, sinó que la pluja també es va apuntar al carro i el novembre fou un mes extraordinàriament plujós, i se superaren els 200 mm a la majoria dels observatoris de la comarca. En destaquen els 401,6 mm de Viladrau. La pertorbació més importat fou la que ens afectà entre els dies 1 i 6, que viatjà de sud a nord i va anar acompanyada de tempestes. Al llarg del mes la pluja fou present durant 16 dies, en un mes amb domini dels núvols i amb boires matinals.

Desembre

El mes més sec de l'any.

I, com a traca final, el desembre va ser el mes més sec de l'any i també amb temperatures molt suaus. Vam acabar l'any amb un mes pràcticament sense precipitació, la poca que es va enregistrar va ser de les boires i les rosades. Només un petit front ens va deixar unes poques dècimes, concretament el dia 3. Les temperatures van ser molt suaus la primera quinzena del mes, si bé es van normalitzar una mica més durant la resta del mes.

*Manel Dot i Arnau
Anna Jiménez
Bruna Surinyach Ayats*

El temps a Osona any 2011																			
Observatoris	Dies de precipitació	Litres per metre quadrat								Dies de boira	Graus centígrads							Dies sota zero	
		Pluja	Dia més plujós			Mes més plujós		Mes més sec			Dia més fred			Dia més càlid			Mitjana anual		
			Total	Dia	Mes	Litres	Mes	Litres	Mes		Litres	Dia	Mes	Graus	Dia	Mes			Graus
Cantonigròs	83	956,0	15	Març	118,0	Nov	264,0	Des	0	12	23	Gener	-9,30	20	Agost	35,3	10,26	37	
Centelles	69	846,3	12	Març	61,2	Nov	216,9	Des	0	54									
Espinelles	82	1300,0	15	Març	167,0	Nov	393,0	Des	0		22	Gener	-9,20	21	Agost	33,9	12,49	57	
Folgueroles	105	966,0	26	Juliol	72,0	Nov	227,8	Des	3,2	66	0	Gener	-8,80	20	Agost	36,1	12,98	48	
Gurb	74	834,7	26	Juliol	69,5	Nov	199,0	Des	0	82	25	Gener	-10,60	28	Juny	35,4	12,01	79	
Hostalets de Balenyà	99	825,2	3	Nov	52,0	Nov	198,7	Des	0	84	22	Gener	-8,40	20	Agost	35,6	14,05	39	
L'Esquirol	74	1131,9	15	Març	84,3	Nov	228,6	Des	0,3		19	Gener	-7,60	20	Agost	35,0	12,53	38	
La Gleva	113	809,5	26	Juliol	96,4	Nov	204,2	Des	4,1	99	24	Gener	-9,40	21	Agost	35,4	13,26	73	
Malla (Torrellebreta)	92	807,1	15	Nov	62,0	Nov	235,8	Des	0,2	77	22	Gener	-11,00	20	Agost	35,5	12,87	86	
Manlleu	97	905,0	26	Juliol	76,4	Nov	207,4	Des	3,4	118	22	Gener	-8,70	20	Agost	37,2	13,21	59	
Muntanyola	100	749,5	3	Nov	64,9	Nov	206,3	Des	0		23	Gener	-7,10	20	Agost	33,9	12,85	18	
Olost de Lluçanès	96	800,1	3	Nov	87,8	Nov	207,1	Des	0,6	37	24	Gener	-10,10	20	Agost	38,0	13,38	87	
Oristà	104	767,8	3	Nov	94,0	Nov	227,3	Des	0		24	Gener	-12,90	20	Agost	39,4		91	
Prats de Lluçanès	90	703,8	3	Nov	73,0	Nov	162,1	Des	0	34	23	Gener	-10,00	20	Agost	36,5	13,47	57	
Roda	102	960,3	26	Juliol	85,1	Juliol	193,9	Des	1,4	145	24	Gener	-9,90	20	Agost	37,3	14,23	62	
Rupit	100	1323,9	15	Març	133,0	Nov	346,0	Des	0		22	Gener	-12,00	21	Agost	33,5	10,76	102	
Sentfons (La Guixa)	109	807,9	3	Nov	67,6	Nov	223,2	Des	4,7	82	22	Gener	-9,80	20	Agost	37,0	13,64	71	
St. Boi de Lluçanès	100	892,4	26	Juliol	107,0	Nov	198,1	Des	1	48	23	Gener	-11,50	20	Agost	34,5	12,84	80	
Sta. Eulàlia de Riuprimer	87	796,4	3	Nov	70,4	Nov	225,4	Des	0		24	Gener	-8,80	20	Agost	36,8	12,90	53	
St. Hipòlit de Voltregà	108	795,2	26	Juliol	84,0	Nov	199,4	Des	0,7		22	Gener	-8,80	21	Agost	37,0	14,39	61	
St. Julià de Vilatorrada	94	965,4	15	Març	71,5	Nov	216,9	Des	2,2	56	22	Gener	-10,00	20	Agost	34,8	12,88	76	
St. Pere de Torelló	92	1082,9	26	Juliol	87,0	Nov	231,5	Des	0		23	Gener	-8,20	11	Juliol	36,8	14,67	51	
Taradell	84	803,8	15	Nov	64,8	Nov	243,7	Des	0	52	24	Gener	-7,80	20	Agost	36,1	13,45	44	
Tavernoles	104	1059,2	26	Juliol	74,8	Nov	243,0	Des	0,2	63	22	Gener	-8,30	20	Agost	36,3	12,39	49	
Torelló	76	891,5	26	Juliol	80,0	Nov	192,0	Des	0,5	23	25	Gener	-10,30	20	Agost	35,0		71	
Vic	109	754,2	3	Nov	69,7	Nov	200,8	Des	2,8	87	22	Gener	-9,00	20	Agost	36,7	13,88	62	
Vidrà	97	1272,9	26	Juliol	80,0	Nov	289,8	Des	0,7		22	Gener	-8,50	20	Agost	31,5	11,24	54	
Viladrau	138	1257,7	16	Nov	154,7	Nov	401,6	Des	0,9		24	Gener	-8,30	22	Agost	33,7	12,08	32	
Calldetenes	82	905,3	3	Nov	68,5	Nov	251,4	Des	0		22	Gener	-8,70	20	Agost	36,8		56	
Collfred (Vidrà)	84	1497,4	15	Març	90,0	Nov	350,6	Des	0										
Collsuspina	111	807,9	12	Març	64,6	Nov	221,5	Des	0	27	22	Gener	-11,40	20	Agost	35,0	11,18	67	
El Brull	70	1035,1	4	Nov	85,0	Nov	321,0	Des	0										
Ciuret (Vidrà)	84	1356,1	15	Nov	90,5	Nov	366,1	Des	0										
Sora	81	1020,6				Nov	190,0	Des	0										
St. Bartomeu del Grau	59	848,0	3	Nov	106,0	Nov	234,0	Des	0										
Sta. Eugènia de Berga	69	853,4	4	Juny	78,0	Març	205,0	Des	0										
St. Vicenç de Torelló	85	923,3	26	Juliol	72,0	Nov	205,1	Des	0										
Vilanova de Sau	69	1069,0	15	Març	89,0	Nov	223,5	Des	0										
XMO (Xarxa Meteorològica d'Osona); coordinen Bruna Surinyach, Anna Jiménez i Manel Dot.																			